

LÄÄNEMAA OMAVALITSUSTE
ÜHTNE JÄÄTMEKAVA
2009 - 2015

Sisukord

Sissejuhatus	3
Jäätmekäitlust reguleerivad õigusaktid	3
Maakonna lühiülevaade	3
Jäätmehoolduse eesmärgid	4
Jäätmehoolduse olemasolev olukord	5
Jäätmete kogumine, sorteerimine ja vedu	8
Jäätmehooldus väikesaartel	12
Korraldatud jäätmevedu	12
Jäätmekäitluskohad	12
Järevalve	13
Jäätmekoguste vähendamine	13
Kohalike omavalitsuste jäätmehooldusalane koostöö	13
Jäätmehoolduse tulevik Läänemaal	13
Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale	14

Sissejuhatus

Läänemaa omavalitsuste ühtse jäätmekava koostamise eesmärk on jäätmehoolduse arendamine kohaliku omavalitsuse tasandil järgides ja rakendades säästva tarbimise ja tootmise põhimõtteid. Kava koostamisel on järgitud Riigi jäätmekava 2008–2013 suuniseid ning kehtivaid jäätmemajandust reguleerivaid õigusakte.

Jäätmekava põhieesmärk on hõlmata tulevikus korraldatud jäätmeveoga kõik Läänemaa omavalitsused. Kehtestada jäätmehoolduse arengusuunad aastateks 2009-2013, täiendada kodumajapidamiste jaoks jäätmete sorteerimise ja sorteeritud jäätmete äraandmise võimalusi.

Jäätmekäitlust reguleerivad õigusaktid

Euroopa liidu liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinevad kahel raamdirektiivil:

- Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/12/EÜ, jäätmete kohta
- Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta

Nende kahe raamdirektiivi baasil on EL vastu võtnud rida õigusakte, mis käsitlevad kindlat liiki jäätmeid nagu: vanaõli, pakend, kaevandustööstuse jäätmed, patareid, polüklooritud bifenuülid ja – terfenüülid, elektroonikaromud ja mootorsõidukid. Lisaks õigusaktid jäätmesaadetiste kontrolli ja järelevalve kohta.

Pakendit ja pakendijäätmeid käsitlevate õigusaktide alusaktiks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta.

Eesti õigusaktid mis käsitlevad jäätmehooldust ja millel põhinevad alamastme õigusaktid on:

- Jäätmeseadus
- Pakendiseadus
- Pakendiaktsiisi seadus

Maakonna lühiülevaade

Läänemaa asub Eesti mandriosa lääneküljel, Lääne-Eesti madalikul mille keskosa läbib Lääne-Eesti klindi paekõvikuline ahelik. Maakonda kuulub kokku 237 saart ja laidu kogupindalaga 108 km². Läänemaa rannajoone üldpikkus on 666 km, millest 400 km on mandriosa rannajoont.

Läänemaa kui maakond moodustati 13. Sajandi esimesel poolel seoses Saare-Lääne piiskopkonna asutamisega. Tänapäevane Läänemaa hõlmab ajaloolisest maakonnast vaid selle keskosa ja tema tänapäevased piirid pandi paika 1950. aastal, kui moodustati Haapsalu rajoon. Tänapäeval moodustavad Läänemaa kaksteist omavalitsusüksust, need on:

Tabel 1 Läänemaa omavalitsused

omavalitsus	pindala km ²	rahvaarv 01.01.2009
LÄÄNE MAAKOND	2388	27688
Haapsalu linn	11	11615
Hanila vald	232	1690
Kullamaa vald	225	1261
Lihula vald	384	2720
Martna vald	269	972
Noarootsi vald	296	903

Nõva vald	130	431
Oru vald	198	948
Ridala vald	254	3236
Risti vald	168	895
Taebla vald	141	2697
Vormsi vald	93	320

2007. a. oli Läänemaal 1353 ettevõtet mis jaotusid tegevusalade järgi järgmiselt:

Tabel 2 Läänemaa ettevõtted kontaktaadressi alusel (KOV ja eraettevõtted va maksukohuslaste registris registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjad) 2007.a.

Tegevusalad	ettevõtted
Põllumajandus, jahindus ja metsamajandus	383
Kalapüük	84
Mäetööstus	5
Töötlev tööstus	125
Elektrienergia-, gaasi- ja veevarustus	9
Ehitus	106
Hulgi- ja jaekaubandus; mootorsõidukite ja kodumasinade remont	228
Hotellid ja restoranid	62
Veondus, laondus ja side	98
Finantsvahendus	8
Kinnisvara, rentimine ja äritegevus	190
Avalik haldus ja riigikaitse; kohustuslik sotsiaalkindlustus	0
Haridus	6
Tervishoid ja sotsiaalhooldus	20
Muu ühiskonna-, sotsiaal- ja isikuteenindus	29
Palgatöötajatega kodumajapidamiste tegevus	0

Jäätmehoolduse eesmärgid

Jäätmehoolduse põhieesmärgiks Läänemaal on jäätmehoolduse arendamine omavalitsuse tasandil, et tagada puhtam elukeskkond ja suurendada taaskasutust. Järgides samal ajal ka säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid.

Jäätmeid tuleb taaskasutada või kõrvaldada nende tekkekohale võimalikult lähedal asuvas, tehnoloogiliselt sobivas ning tervisekaitse- ja keskkonnanõuetele vastavas jäätmekäitluskohas.

Jäätmete kogumise, taaskasutamise või lõpliku kõrvaldamise korraldab jäätmevaldaja, korraldatud jäätmeveo tingimustes aga veo eri- või ainuõigust omav ettevõtte.

Iga jäätmete tekkimisega seotud tegevuse korral tuleb jäätmevaldajal püüda jäätmete teket vältida ja tekkinud jäätmete ohtlikust vähendada.

Tekkinud jäätmeid tuleb võimalikult suures osas taaskasutada, lähtudes sealjuures olemasolevatest parimatest ümbertöötlemistehnoloogiatest ja majanduslikust otstarbekusest.

Prügilasse võib ladestada vaid neid jäätmeid, mille taaskasutamine ei ole tehnoloogiliselt võimalik või mõnel muul põhjusel õigustatud.

Jäätmete sorteerimist, sealhulgas nende liigiti kogumist, tuleb korraldada nii, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses.

Tuleb vähendada biolagunevate jäätmete tekkimist ning vältida ohtlike ning bioloogiliselt mittelagunevate jäätmete sattumist biolagunevate jäätmete hulka.

Jäätmehoolduse olemasolev olukord

Käesoleval ajal on korraldatud jäätmeveoga liitunud viis omavalitsust, need on:

- Haapsalu linn
- Hanila vald
- Lihula vald
- Taebala vald
- Vormsi vald

Maakonna ühine eesmärk on, et korraldatud jäätmeveoga liituksid kõik maakonna omavalitsused.

31.12.2008 seisuga on jäätmeluba 38. Läänemaa keskkonnateenistuse piirkonda jääval ettevõttel, jäätmekäitleja registreerimistõend on 16. ettevõttel ja ohtlike jäätmete käitluslitsents on ühel ettevõttel. 2006. aastal esitasid 60 ettevõtet kokku 70 jäätmearuannet ja 2007. aastal 59 ettevõtet kokku 67 aruannet.

Maakonnas ei ole ühtegi toimivat prügilat ja ühtegi sellist ei ole plaanis maakonda ka rajada. Jäätmejaamu on maakonnas üks ja viimane asub Ridala valla territooriumil Pullapääl ning seda haldab avaliku konkursi korras valitud ettevõtte. Selleks, et tagada tulevikus Läänemaa elanikele kvaliteetne teenus kaitstes sealjuures omavalitsuste huve on tulevikus plaanis moodustada omavalitsusteüleline ühissetevõtte mis hakkab tegelema jäätmejaama haldamisega. Riigi jäätmekava 2008-2013 andmeil oleks optimaalne jäätmejaamade arv Läänemaal 3-4. Olemasolev jäätmejaam asub Kesk-Läänemaal, et vähendada transpordikulud on tulevikus mõistlik rajada üks väiksema võimsusega jäätmejaam ka Lõuna-Läänemaale. Arvestades Läänemaa rahvaarvu ja paiknemist ei ole jäätmejaama rajamist Põhja-Läänemaale lähima viie aasta jooksul ette näha.

Keskkonnaministeeriumi Info- ja tehnokeskuse andmetel olid jäätmearuannete põhjal 2006. ja 2007. aastal Läänemaal tekkinud jäätmekogused järgmised:

Tabel 3 Läänemaa jäätmekogused 2006-2007

Jäätmete koguteke, sealhulgas kogutud jäätmed		Kogus aastas (tonni)	
jäätmekood	Jäätmete nimetus	2006	2007
02 01 01	Pesemis- ja puhastamissetted	457,5	0,407
02 01 02	Loomsete kudede jäätmed	598,4	245,2
02 01 03	Taimsete kudede jäätmed		6,5
02 01 04	Plastijäätmed (välja arvatud pakendid)	28,1	8
02 01 06	Loomaväljaheited, virts ja sõnnik (sh reostunud allapanu), eraldi kogutud ja mujal käideldud vedelad jäätmed	11804	12372
02 02 02	Loomsete kudede jäätmed	6,6	
02 02 03	Tarbimis- või töötlemiskõlbmatud materjalid	192,4	95,1
02 02 99	Nimistus mujal nimetamata jäätmed	470	568
03 01 01	Puukoore- ja korgijäätmed	15,1	0,8
03 01 05	Saepuru, sh puidutolm, laastud, pinnud, puit, laast- ja muud puidupõhised plaadid ning vineer mida ei ole nimetatud koodinumbriga 03 01 04	11210,4	4383,4
03 01 99	Nimistus mujal nimetamata jäätmed		227,7
03 02 98*	Puidukaitseaineid sisaldavad setted	0,014	0,086
04 02 09	Komposiitmaterjalide (impregneeritud tekstiil, elastomeerid, plastomeerid) jäätmed	28,1	
05 01 03*	Mahutiite põhjasetted	33	
07 02 13	Plastijäätmed	44	46
08 01 11*	Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad värvi- ja lakijäätmed	1,6	20,8

08 01 15*	Värve või lakke sisaldavad vesisetted, mis sisaldavad orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid	16,7	
08 01 16	Värve või lakke sisaldavad vesisetted, mida ei ole nimetatud koodinumbri 08 01 15	70	110
08 02 01	Pulberpinnakatete jäätmek	2,1	2,2
08 04 09*	Orgaanilisi lahusteid või muid ohtlikke aineid sisaldavad liimi- ja hermeetikujäätmek	0,6	0,3
09 01 04*	Kinnistilahused	1,6	2,1
10 01 01	Koldetuhk, räbu ja katlatolm (v. a koodinumbri 10 01 04 nimetatud katlatolm ning koodinumbritega 10 01 96 ja 10 01 97 nimetatud jäätmek)	2	2,5
10 01 02	Kivisöelendtuhk	30	
10 01 03	Turba ja töötlemata puidu põletamisel tekkinud lendtuhk	409,4	625,7
12 01 01	Mustmetalliviilmed ja treilaastud	5,1	13,9
12 01 03	Värvilise metalli viilmed ja treilaastud	0,9	0,9
13 01 13*	Muud hüdraulikaõlid	0,1	0,05
13 02 04*	Mineraalõlipõhised klooritud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	0,3	
13 02 05*	Mineraalõlipõhised kloorimata mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	1,9	5
13 02 06*	Sünteesilised mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	7,2	7,3
13 02 08*	Muud mootori-, käigukasti- ja määrdeõlid	21,5	60,1
13 04 02*	Sadamates laevadelt vastu võetud pilsivesi	12,2	
13 05 02*	Õlipüünisesetted	0,5	5,2
13 05 06*	Õlipüünistes lahutatud õli	26,5	2
13 05 07*	Õlipüünistes lahutatud õline vesi	0,2	
13 08 99*	Nimistus mujal nimetamata jäätmek	0,7	0,2
15 01 01	Paber- ja kartongpakendid	231,5	446,4
15 01 02	Plastpakendid	106,3	125,3
15 01 03	Puitpakendid	13,2	112
15 01 04	Metallpakendid	14,9	24,2
15 01 06	Segapakendid	155,3	283,2
15 01 07	Klaaspakendid	56	89,2
15 01 10*	Ohtlikke aineid sisaldavad või nendega saastunud pakendid	23,3	8
15 02 02*	Ohtlike ainete saastunud absorbendid, puhastuskaltsud, filtermaterjalid (sh nimistus mujal nimetamata õlifiltrid) ja kaitseriietus	5,2	4,2
16 01 03	Vanarehvid	150,2	249,1
16 01 04*	Romusõidukid	14,6	105,9
16 01 06	Romusõidukid, mis ei sisalda vedelikke ega ohtlikke osi	32,7	102,5
16 01 07*	Õlifiltrid	2,3	4,6
16 01 17	Mustmetallid	3,9	3,5
16 01 18	Värvilised metallid	2,2	0,07
16 01 19	Plast		0,08
16 01 20	Klaas	0,02	0,05
16 01 22	Nimistus mujal nimetamata osad		0,03
16 02 13*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 16 02 09 kuni 16 02 12	1,8	
16 02 14	Kasutuselt kõrvaldatud seadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 16 02 09 kuni 16 02 13	48,8	49,4
16 02 16	Kasutuselt kõrvaldatud seadmetelt eemaldatud osad, mida ei ole nimetatud koodinumbri 16 02 15	0,2	
16 02 97*	Muud kasutuselt kõrvaldatud ohtlikke osi sisaldavad seadmed	0,02	0,8
16 05 07*	Ohtlikest ainetest koosnevad või neid sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud anorgaanilised kemikaalid		0,008
16 06 01*	Pliiakud	84	88,6
16 06 02*	Ni-Cd-akud	0,05	0,05
16 06 04	Leelispatareid (v. a koodinumbri 16 06 03 nimetatud patareid)	0,003	0,003
16 06 05	Muud patareid ja akud	1	
17 01 01	Betoon	169,4	451,4
17 01 02	Tellised	76,5	535,6
17 01 03	Plaadid ja keraamikatooted		400
17 01 07	Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud, mida ei ole nimetatud koodinumbri 17 01 06	1,1	

17 02 01	Puit	91	172,2
17 02 02	Klaas	205,8	38,1
17 03 02	Bituumenitaolised segud, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 03 01	159,4	16,2
17 04 01	Vask, pronks, valgevask	95,7	86,7
17 04 02	Alumiinium	217,7	208,1
17 04 03	Plii	9,4	7,8
17 04 04	Tsink	5,3	5,9
17 04 05	Raud ja teras	7691,8	7729
17 04 06	Tina	0,005	
17 04 07	Metallisegud	41,8	40,1
17 04 11	Kaablid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 04 10	1,7	4,4
17 05 03*	Ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas	75,5	0,3
17 05 04	Kivid ja pinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 03	1414,4	874,1
17 05 05*	Ohtlikke aineid sisaldav süvenduspinnas	1,2	0,2
17 05 06	Süvenduspinnas, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 05 05		91,3
17 06 05*	Asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	46	47,4
17 08 02	Kipsipõhised ehitusmaterjalid, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 17 08 01	1,7	28,6
17 09 04	Ehitus- ja lammutussegapraht, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 17 09 01, 17 09 02 ja 17 09 03	1093,4	1156,1
18 01 01	Teravad ja torkivad esemed (v. a koodinumbriga 18 01 03 nimetatud jäätmed)	0,001	0,001
18 01 02	Kehaosad ja elundid, veresäilituskotid ja konservveri (v. a koodinumbriga 18 01 03 nimetatud jäätmed)		0,03
18 01 03*	Jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt	0,02	0,05
18 01 04	Jäätmed, mida ei pea nakkuse vältimiseks koguma ega kõrvaldama erinõuete kohaselt (nt sidemed, lahased, linad, ühekorraõivad, mähkmed)	4,6	0,8
18 01 96*	Psühhotroopse ja narkootilise toimega ravimid	0,001	
18 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,02	0,002
19 08 01	Võrepraht	5,3	3,6
19 08 02	Liivapüünisese	20	20
19 08 05	Olmereovee puhastussetted	3040	3000
19 12 01	Paber ja kartong	0,9	
19 12 04	Plast ja kummi	2,3	3
20 01 01	Paber ja kartong	60,5	59,4
20 01 02	Klaas	380	
20 01 10	Rõivad		3,8
20 01 11	Tekstiil	87	
20 01 13*	Lahustid		0,6
20 01 14*	Happed	0,4	
20 01 15*	Leelised	0,3	
20 01 19*	Pestitsiidid		0,8
20 01 21*	Luminesentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed	0,5	1,6
20 01 23*	Klorofluorosüsivesinikke sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud seadmed		4,2
20 01 25	Toiduõli ja -rasv	0,4	1,4
20 01 26*	Õli ja rasv, mida ei ole nimetatud koodinumbriga 20 01 25		0,6
20 01 27*	Ohtlikke aineid sisaldavad värvid, trükivärvid, liimid ja vaigud	5,6	7,6
20 01 29*	Ohtlikke aineid sisaldavad pesuained		0,7
20 01 33*	Koodinumbritega 16 06 01, 16 06 02 ja 16 06 03 nimetatud patareid ja akud ning sortimata patarei- ja ...	0,2	0,5
20 01 35*	Ohtlikke osi sisaldavad kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21 ja 20 01 23	0,8	5
20 01 36	Kasutuselt kõrvaldatud elektri- ja elektroonikaseadmed, mida ei ole nimetatud koodinumbritega 20 01 21, 21 01 23 ja 21 01 35	0,1	20,5
20 01 37*	Ohtlikke aineid sisaldav puit	0,02	0,1
20 01 40	Metallid	6,3	2,3
20 01 97*	Muid ohtlikke toimeaineid sisaldavad ravimid	0,02	
20 01 98*	Sortimata ravimikogumid	0,2	0,1
20 02 01	Bioloogilised jäätmed	304	135

20 02 03	Muud bioloogiliselt mittelagundatavad jäätmed	45	45
20 03 01	Prügi (segaolmejäätmed)	6830,4	6453,1
20 03 03	Tänavapühkmed		30,4
20 03 04	Septikused	543,5	234
20 03 06	Kanaliseerimispuhastusjäätmed	256	279
20 03 07	Suurjäätmed	67	55

Kokku tekkis Läänemaal 2006. aastal 49451 t ja 2007 aastal. 42782 t jäätmeid.

Kodumajapidamiste ja ettevõtete vahel jaotus jäätmete Läänemaa 2006. ja 2007. aasta jäätmearuannete andmetel järgmiselt:

Tabel 4 Jäätmete jaotus kodumajapidamiste ja ettevõtete vahel 2006-2007

Aasta	Omaavalitsus	Kogutud/veetud (t)		koguteke (t)
		kodumajapidamistest	ettevõtetest	
2006	Haapsalu linn	1 221	13 987	15 209
2006	Hanila vald	112	774	886
2006	Jäätmevaldaja teadmata	6 763	625	7 388
2006	Kullamaa vald	499	168	667
2006	Lihula vald	235	356	591
2006	Martna vald	22	1 463	1 485
2006	Noarootsi vald	56	246	302
2006	Nõva vald	27	84	111
2006	Oru vald	80	11 206	11 286
2006	Ridala vald	332	6 013	6 345
2006	Risti vald	98	148	246
2006	Taebla vald	98	4 749	4 846
2006	Vormsi vald	1	87	88
Kokku		9 545	39 906	49 451
2007	Haapsalu linn	1 135	10 290	11 425
2007	Hanila vald	107	256	363
2007	Jäätmevaldaja teadmata	5 666	846	6 512
2007	Kullamaa vald	427	1 423	1 849
2007	Lihula vald	199	310	509
2007	Martna vald	20	169	190
2007	Noarootsi vald	79	241	320
2007	Nõva vald	23	67	90
2007	Oru vald	72	12 632	12 704
2007	Ridala vald	290	3 070	3 360
2007	Risti vald	75	214	288
2007	Taebla vald	427	4 668	5 096
2007	Vormsi vald			77
Kokku		8 518	34 264	42 782

Läänemaal ei ole Loodusvarade kasutamist jäätmeäitluse eesmärgil, ajavahemikus 2009–2013, ette näha.

Ohtlike jäätmete kogumiseks korraldatakse Läänemaal üks kord aastas projektipõhiseid ohtlike jäätmete kogumisringe. Vajadusel asendatakse need kogumisringid ringidega, mis on korraldatud jäätmeveo osa.

Jäätmete kogumine, sorteerimine ja vedu

Maakonna elanikud viivad oma jäätmed, mis ei ole hõlmatud korraldatud jäätmeveoga, valdavalt Läänemaa jäätmejaama. Käesoleval ajal võetakse seal vastu järgmisi jäätmeid:

- Ehitus- ja lammutusjätmed
- Paberi-, papi-, klaasi-, metalli- ja plastijätmed
- Aia-, pargi- ning raadamisjätmed
- Immutamata puit
- Vanamööbel
- Rehvid
- Elektri- ja elektroonikajätmed
- Pakendijätmed
- Ohtlikud jätmed
- Kodumajapidamiste sorteerimata jätmed (ainult elanikelt)
- Sorteeritud ja sorteerimata biolagunevad jätmed

Elanikelt võetakse tasuta vastu järgmisi jätmeid:

- Vanapaber ja papp
- Kodumajapidamiste ohtlikud jätmed
- Kodumajapidamistes kasutatavad ja sellega võrdsustatud elektroonikajätmed
- rehvid

Iga kohalik omavalitsus korraldab oma territooriumil jäätmete kogumist ja sorteerimist iseseisvalt ja vastavalt oma volikogu poolt kinnitatud õigusaktidele, kuid lähtudes jäätmekavas sätestatud üldistest eesmärkidest.

Omavalitsuste territooriumitel kogutakse liigiti järgmisi pakendite ja pakendijätmete materjale:

- Klaas
- Plastik
- Paber ja kartong, k.a kihiline kartong
- Metall
- Puit
- Muu pakendimaterjal

Jäätmete kogumisel tuleb need koguda liigiti. Taaskasutatavad jätmed tuleb koguda selleks ettenähtud mahutitesse, segaolmejätmed tuleb koguda selleks ettenähtud mahutitesse. Selleks tuleb koostöös taaskasutusorganisatsioonidega töötada välja parimad võimalikud lahendused.

Olmejätmete kogumisel tuleb need koguda liigiti juba jäätmete tekkekohas. Liigiti on soovitatav koguda vähemalt järgmised jäätmeliigid:

- paber ja kartong
- pakendid
- ohtlikud jätmed
- biolagunevad aia- ja haljastujätmed
- biolagunevad köögi- ja sööklajätmed
- probleemtoodete jätmed, sealhulgas romusõidukid ja nende osad, kaasa arvatud vanarehvid; elektroonikaromud ja nende osad; patareid ja akud
- põlevjätmed, sealhulgas puit ja plastid
- suurjätmed
- metallid

Taaskasutatavaid olmejätmeid tuleb koguda liigiti. Minimaalse hulga jäätmete liigiti kogumise mahutite olemasolu eest vastutab ja nende asukohad määrab KOV. Tulenevalt pakendiseadusest on omavalitsuste minimaalse pakendi ja pakendijätmete konteineritega varustamise kohustus taaskasutusorganisatsioonidel. Kogumiskohtade asukoht, kogumiskonteinerite miinimumarv ja

miinimummaht iga kogumiskoha kohta ning nende tühjendamissagedus lepitakse kokku taaskasutusorganisatsiooni ja kohaliku omavalitsuse organi vahel.

Puhas paber ja kartong tuleb koguda selleks ettenähtud konteineritesse või viia lähimasse jäätmejaama. Määratud paber ja kartong tuleb viia segaolmejäätmete konteinerisse.

Pakendite ja pakendijäätmete kogumisel ja käitlemisel puuduvad omavalitsustel seadusest tulenevad otsesed rahalised kohustused, kuid nendel on korraldav funktsioon. Oluline on Läänemaal saavutada olukord kus pakendite ja pakendijäätmete kogumine toimub kõikides omavalitsustes ühetaoliselt ja ühtede põhimõtete järgi. Konkreetsed kogumistingimused ja –kord lepitakse kokku KOVde ja taaskasutusorganisatsioonide vahel sõlmitavates lepingutes.

Pakendijäätmete kogumine toimub tootjavastutuse põhimõttel, st pakendiettevõtjad, kes lasevad turule pakendatud kaupu on kohustatud tagama pakendite ja pakendijäätmete kokkukogumise ja nõuetekohase täitmise. Et tagada jäätmete parem korduv- ja taaskasutus tuleb pakendid ja pakendijäätmed koguda muudest jäätmetest rangelt eraldi. Tulenevalt Jäätmeseadusest lasub alates 2009. aasta 1. jaanuarist pakendiettevõtjal kohustus taaskasutada pakendijäätmete kogumassist vähemalt 60% kalendriaastas ja pakendijäätmete kogumassist ringlussevõetuna vähemalt 55% ja mitte rohkem, kui 80% kalendriaastas. Et tagada eelpool nimetatud taaskasutamise sihtarvude täitmine, peavad pakendiettevõtjad alates 2009. aasta 1. jaanuarist taaskasutama pakendimaterjali liike kalendriaastas vähemalt järgmises ulatuses:

- 70% klaasijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 70% paberi- ja kartongijäätmete kogumassist, kusjuures 60% kogumassist ringlussevõetuna;
- 60% metallijäätmete kogumassist ringlussevõetuna;
- 55% plastijäätmete kogumassist, kusjuures 45% plastijäätmete kogumassist ringlussevõetuna ja 22,5% plastijäätmete kogumassist uuesti plastiks töödelduna;
- 45% puidujäätmete kogumassist, kusjuures 20% kogumassist ringlussevõetuna.

Kodusel majapidamises tekkinud ohtlikud jäätmed (näiteks kasutuskõlbmatuks muutunud patareid, akumulaatorid, õlid, õlifiltrid, ravimid, värvid, lakid ja lahustid) tuleb majapidamistel eraldi koguda ja säilitada ning anda ära korraldatud jäätmeveoga korraldatud ohtlike jäätmete veoringide ajal mis toimuvad kaks korda aastas. Ülejäänud ajal, samuti alternatiivvõimalusena ja juhul kui KOV ei ole liitunud korraldatud jäätmeveoga või ei ole ohtlike jäätmete vedu korraldatud jäätmeveo osa peab KOV ise korraldama oma territooriumil kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist. Lisavõimalusena saavad omavalitsuste elanikud ohtlike jäätmete äraandmiseks kasutada Pullapää jäätmejaama või mõnda teist ohtlike jäätmete vastuvõtuga tegelevasse jäätmejaama või ettevõttesse.

Läänemaa omavalitsuste vahelise korraldatud jäätmeveo ühishanke tingimustesse kirjutatakse sisse ka kaks korda aastas toimuv ohtlike jäätmete ring ja edaspidi hakatakse, korraldatud jäätmeveos osalevate omavalitsuste territooriumil elavate elanike ohtlike jäätmeid käsitlema korraldatud jäätmeveo osana.

Biolagunevate jäätmetena tuleb Läänemaa omavalitsuste territooriumitel koguda järgmiseid jäätmeid:

- Aia-, pargi- ja kalmistujäätmed
- toidujäätmed

Vastavalt Riigi Jäätmekava 2008-2013 punktile 2.1.5 peavad kõik omavalitsused rakendama biolagunevate jäätmete tsentraalset kogumist ning arendama välja vastava käitlussüsteemi.

Tuleb vähendada biolagunevate jäätmete tekkimist ning vältida ohtlike ning bioloogiliselt mittelagunevate jäätmete sattumist biolagunevate jäätmete hulka.

Omavalitsuste territooriumitelt kogutavate prügilatesse ladestatavate olmejäätmete hulgas ei tohi biolagunevaid jäätmeid olla:

- Üle 45 massiprotsendi alates 16.08.2010.a.
- Üle 30 massiprotsendi alates 16.08.2013.a.
- Üle 20 massiprotsendi alates 16.08.2020.a.

Bioloogilise ringlussevõtu puhul tuleb arvestada seda, et prügilasse ladestamist ei loeta bioloogilise ringlussevõtu vormiks.

Biolagunevate jäätmete kompostimiseks korrusmajade territooriumitel, on omavalitsustel valida kaks teed:

- Kompostrite paigaldamine majade lähedusse
- Spetsiaalsete biolagunevate jäätmete mahutite kasutamine

Hajaasustusaladel asuvate eramajade elanikud võivad biolagunevaid jäätmeid kompostida oma õuealal kasutamata selleks suletud kompostit, kompaktse asustusega aladel peavad eramajade elanikud toidujäätmete kompostimiseks kasutama suletud kompostit, et vältida haisu levimist naaberkiinnistutele.

Biolagunevate kalmistu-, aia- ja pargijäätmete kompostimiseks peaksid omavalitsused kaaluma kompostimisplatside rajamist kuhu lisaks vallale kuuluvatelt maadelt toodud jäätmetele võivad oma vastavad jäätmed tasuta ära anda ka eraisikud. Tekkinud kompostmulla saab omavalitsus ära kasutada haljastusel.

Jäätmevaldajatel peab olema võimalus ära anda tekkinud biolagunevad jäätmed kas jäätmejaamadesse või selleks eraldi rajatud kompostimisplatsidele

Suuregabariidilisi jäätmeid võetakse vastu Ridala vallas asuvas Pullapää jäätmejaamas. Vähendamaks selliste jäätmete hulka on kasutamiskõlblikud suurjäätmed mõistlik üle anda organisatsioonidele, mis tegelevad nende jaotamisega vähem kindlustatud elanikkonnakihtidele. Samuti tuleb rajada Läänemaa jäätmejaama(desse) hooned kus toimub kasutuskõlblike suurjäätmete tasuta hoidmine ja jagamine.

Reovee setet tohib vedada vaid spetsiaalselt selleks rajatud kompostimisväljakutele või spetsiaalsesse töötlemisjaamadesse kus ta muudetakse elukeskkonnale ohutuks orgaaniliseks aineks. Töötlemata setet kasutada ei tohi. Läänemaal on reoveesette töötlemiseks Haapsalu Veevärgi kompostimisväljak, kuid oma pindalalt on see väljak kogu maakonnale väike, mistõttu on mõistlik rajada maakonna piiresse veel selliseid kompostimisväljakuid. Haapsalu Veevärgi kompostimisväljakul kompostitakse peale reoveesette vähesel määral ka toiduainetetööstuses tekkinud rasvajäätmeid. Lähiaastatel rajatakse mudapressiga varustatud kompostimisväljak Lihula valda, et rahuldada Lõuna-Läänemaa vajadusi.

Reoveepuhastitest kogutav mittelagunev võrepraht tuleb viia lähimasse jäätmejaama.

Läänemaal on romusõidukite ja nende osade äraandmiseks kogumiskoht mis asub Taebla vallas, Taebla alevikus, Haapsalu mnt 2. Vanarehve saab ära anda Pullapää jäätmejaamas ja Lihula linnas asuvas vanarehvide kogumiskohas. Lisaks on vanarehve kohustatud vastu võtma kõik rehvide müügiga tegelevad ettevõtjad või nende poolt volitatud rehvidevastuvõtmisega tegelevad ettevõtjad.

Elektroonikaromude vastuvõtmist elanikkonnalt maakonnas eraldi ei reguleerita sest seda reguleerivad õigusaktid. Ohtlike jäätmeid sisaldavad elektroonikaromud saab ära anda ohtlike jäätmete kogumispunktidest või ohtlike jäätmete kogumisringide käigus.

Kõik omavalitsused teevad oma territooriumil kaks korda aastas regulaarseid reide, et välja selgitada tekkinud hüljatud jäätmete ladustuskohad. Kõikidest ladustuskohtadest tuleb

informeerida kas keskkonnainspeksiooni või KOV keskkonnainspektorit. Pärast jäätmete omaniku väljaselgitamist tuleb kohustada omanikku jäätmeid likvideerima. või rakendada jäätmete likvideerimise abinõuna sunniraha meetodit.

Võimaluse korral tuleb tulevikus prügilatesse ladestamisele eelistada muid jäätmete kasutamise võimalusi, näiteks olmejäätmete purustamine koos kompostimise ja hilisema korduv kasutatava materjali väljasorteerimisega. Selline tegevus aitaks ka vähendada segajäätmetesse jäänud biolagunevate jäätmete osakaalu. Selleks, et rajada jäätmekäitluskohad, kus saab teostada segajäätmete mehaanilis-bioloogilist töötlemist (MBT) on vaja lähiaastatel teha majanduslik analüüs.

Jäätmehooldus väikesaartel

Läänemaal on kaks püsiasustusega väikesaart, Vormsi ja Osmussaar. Osmussaare jäätmeveo korraldavad püsielanikud ise. Vormsi saare jäätmemajandus on organiseeritud läbi külades asuvate jäätmemajade kus asuvad konteinerid olmeprügi, erinevate pakendite, paberi ja papi ning osades majades ka patareide jaoks ja kuhu oma jäätmed toovad ümberkaudsed elanikud ja külalised. Täis konteinerid veetakse Hullos asuvale ladustamisplatsile kus veetakse jäätmed mandrile, ladestamis- ja töötlemiskohtadesse.

Korraldatud jäätmevedu

Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks pikemas perspektiivis on olukord kus Läänemaal on moodustatud üks või mitu korraldatud jäätmeveo piirkonda.

Jäätmeveo, ka korraldatud jäätmeveo, puhul on oluline:

- Vedaja peab jälgima, et jäätmeid ei veetaks ebamõistlikult kaugemale, suurendades sellega kunstlikult jäätmevaldaja kulutusi ning põhjustades sellega suuremat koormust keskkonnale
- Lisaks veohinnale peab vedaja arvestama ladestamiskulutusi prügilates, valides summaarselt odavaima variandi jäätmevaldaja jaoks.

Jäätmekäitluskohad

Tuginedes Riikliku Jäätmekava soovitudele rajavad Läänemaa omavalitsused oma territooriumile vähemalt ühe taaskasutatavate jäätmete jäätmekäitluskoha, kus toimub jäätmete liigiti kogumine. Jäätmekäitluskohade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist.

Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid. Näiteks Haapsalus on probleem lahendatud läbi keskkonnajaamade (vt tabel 5) võrgustiku.

Tabel 5 Haapsalu keskkonnajaamad

Keskkonnajaam	Olme-keemia	Värvi-jäätmed	Õli-jäätmed	Pakendid	Tooner-kassetid	Ravimid	Patareid	Vana-paber
Kastani-Vahtra	x	x	x	x	x	x		
Metsa-Jalaka	x	x	x	x	x		x	x
Vee		x	x	x	x			x
Kaluri	x	x	x	x	x		x	x
Lembitu-Lahe	x	x	x	x	x	x	x	x

Mulla	x	x	x	x	x	x	x	x
Käbi-Pargi	x	x	x	x	x		x	x

Lisaks keskkonnajaamadele asuvad paljude kortermajade juures veel eraldi paberikonteinerid.

Teistes omavalitsustes on paigaldatud pakendi ja paberikonteinereid. Kuid on kasutusel ka muid lahendusi. Näidetena võib välja tuua Noarootsi, kus Pürksi külas asub ohtlike jäätmete kogumispunkt ja üks kord aastas, tavaliselt kevadel, paigaldatakse Pürksi Sutlepa ja Dirhami küladesse multilift konteinerid suuremõotmeliste jäätmete kogumiseks. Taebla vallas korraldatakse suuremõotmeliste ja ehitusjäätmete kogumisringe kord aastas.

Järelvalve

Jäätmeseadusest tuleneva järelvalve tõhustamiseks tuleb omavalitsustel tõhustada koostööd Keskkonnainspeksiiooniga ja teiste järelvalvet teostavate asutustega. Peale selle võetakse võimalusel ja vajadusel mitme omavalitsuse peale ühiselt tööle keskkonnainspektori(d) kelle tööülesandeks lisaks keskkonnajärelvalveseadusest ja teistest õigusaktidest tulenevatele kohustustele saab ka jäätmehoolduseeskirja täitmise jälgimine.

Jäätmekoguste vähendamine

Jäätmekoguste vähendamine järjest kasvava tarbimise tingimustes on raskendatud, seetõttu tuleb rõhku panna nende jäätmekoguste vähendamisele mis lähevad prügilasse ladestamisele. Selles vallas edu saavutamiseks tuleb kodanike hulgas teha aktiivset selgitustööd, et seeläbi juba esmase jäätmevaldaja tasandil suurendada jäätmete liigiti kogumist ja nende taas- ning korduvkasutamist, mis omakorda viibki prügilatesse ladestatavate jäätmekoguste vähenemiseni. Inimestele tuleb õpetada säästliku tarbimist ja materjalide korduvkasutamist nii kodu, kui töökohas. Tootmises tuleb püüda juurutada keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid.

Kohalike omavalitsuste jäätmehooldusalane koostöö

Esimesed sammud KOVde vahelise jäätmehooldusalase koostöö poole on tehtud. Juba 2004. aastal sõlmis kümme Läänemaa omavalitsust koostöölepingu mille raames tagati Pullapää tavajäätmete prügila nõuetekohaste sulgemis- ja järelhooldustööde finantseerimine. Alates 2007. aastast on kaheksa omavalitsuse poolt sõlmitud koostööleping millega ühiselt finantseeritakse Ridala vallas asuva Pullapää jäätmejaama operaatorlepingut. Läänemaa Omavalitsuste Liidu abiga loodi 2008. aastal ühtne jäätmehoolduseeskiri, mis on kõikidele omavalitsustele ühine ja kuhu omavalitsused lisavad osa mis käib konkreetselt nende territooriumi kohta. Ühiselt, koos iga omavalitsust täpsustava lisaga on loodud ka käesolev jäätmekava. Tulevikus on kavas luua ühine katusorganisatsioon, mis hakkab haldama Pullapää jäätmejaama.

Jäätmehoolduse tulevik Läänemaal

Jäätmehoolduse pideva arendamise tulemusel võiks aastal 2015 Läänemaal olla 2 jäätmejaama ja vähemalt üks jäätmete mehaanilis-bioloogilise töötlemise kompleks. Jäätmejaamade juures on kogumispunktid kuhu saab tasuta ära anda kasutamiskõlblikku mööblit, kodumasinaid jms, et kodumajapidamises kasutatav läheks uuesti kasutusse. Jäätmete mehaanilis-bioloogilise töötlemise korral maakonnas jäätmete vedu prügilatesse enam ei toimu.

Kogu maakond on hõlmatud korraldatud jäätmeveoga ja on moodustunud kaks jäätmeveopiirkonda: Haapsalu ja ülejäänud Läänemaa territoorium.

Omavalitsuste territooriumitele on rajatud biolagunevate aia-, haljastus-, pargi- ja kalmistujäätmete kompostimisplatsid ja kompaktse hoonestusega aladel on korraldatud biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete kompostimine.

Loodud on ühtne pakendi- ja vanapaberikonteinerite võrgustik, vajadusel rajatakse valdade territooriumitele kogumispunktid ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude vastuvõtuks kust kaks korda aastas toimub nende äravedu korraldatud jäätmeveo korras toimuvate ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude veoringide kaudu.

Omavalitsused kasutavad ühtset internetipõhist jäätmevaldajate registrit.

Jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale

Jäätmekava koostamise eesmärgiks on jäätmehoolduse arendamine kohaliku omavalitsuse tasandil ja selle läbi vähendada jäätmetest tekkivat keskkonnakoormust.

Pullapääl asuva jäätmejaama koguessursi ja omavalitsusteülese korraldatud jäätmeveo ühishanke läbiviimine ning korraldatud jäätmeveo raames ohtlike jäätmete veoringide läbiviimine kahel korral aastas, kõik see aitab kaasa keskkonna reostuskoormuse vähendamisele.

Mõju elus- ja eluta loodusele võib hinnata positiivseks, kuna hästi korraldatud jäätmemajanduse puhul väheneb oluliselt ebaseaduslikult loodusesse ladustatavate jäätmete hulk. Positiivset mõju peaks siin avaldama just korraldatud jäätmevedu ja seda ka hajaasustusaladel.

Jäätmekavaga on planeeritud regulaarselt toimuvad ohtlike jäätmete ringid. Tänu nendele väheneb ohtlike jäätmete poolt põhjustatav looduse saastatus ja seeläbi kaudne oht inimeste tervisele. Kui üha kasvavad jäätmeveo ja –käitluse tasud mõjutavad negatiivselt inimeste majanduslikku heaolu, siis samas mõjutavad kasvavad tasud inimesi üha enam tegelema jäätmete sorteerimisega ja vähendama tekkivate jäätmete hulka.